Ner 17. ROK 1843. SOBOTA 21 STYCZNIA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

IMIONA RZYMSKIE.
Jutro Wincentego M.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE.
Jutro Witosław

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzien	godzina	Barometr do 0° Reaumura w miarze Paryzkiej	Stopnie ciepła podług Reaumura	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Ziawiska napowietrzne i rozne uwagi
	6	28'' 0'' 884	— 1° 5	1 64	Północny słaby	Pochmurno	
19	2	0 939	— 0 2	1 60	„ „	„	
	10	20 892	— 2 ½ 8	1 70	PPn Wschodni słaby	„	

Wiadomości krajowe.

KRAKOW.

Stósownie do odebranych wiadomości od prof. Weber z Göttingen, król. Akademia nauk w Londynie wzniosła do rządu angielskiego, aby obserwacye magnetyczne w tenże sam sposób jak dotąd, przez następne trzy lata jeszcze czynionemi być mogły, do którego to żądania tak rząd angielski jak równie i kompania wschodnio-indyjska chętnie się przychyliły. Obserwatoryum krakowskie w obserwacyach tych dotąd udział miało, tak przez nasze obserwacye terminowe, jako i codzienne waryaryi zboczenia igły magnesowéj. Ośmielam się mieć nadzieję, że tutejsi pp. współpracownicy obserwacyi terminowych równie w następnych trzech latach jak w upłynionym trzyleciu, przy tych ważnych obserwacyach udział mieć zechcą, — do czego ich niniejszém najuprzejmiéj zapraszam. —

Kraków d. 19 Stycznia 1843 r.
Weisse dyr. obs.

Wiadomości zagraniczne.

KROLESTWO POLSKIE.

Warszawa 14 Stycznia.

W dniu jutrzejszym t. j. 15 b. m. w niedzielę o godzinie 12 w południe, odbędzie się posiedzenie publiczne roczne towarzystwa lekarskiego warszawskiego, w gmachu kommissyi rządowéj spraw wewnętrznych i duchownych. Po zagajeniu posiedzenia przez prezesa towarzystwa dr. wojde. DD. Lebel, Janikowski i Le Brun czytać będą rozprawy.

Koncert w nowéj resursie.

W zeszłą środę, w sali nowéj resursy, mieliśmy przyjemność słyszeć kilkakrotnie młodą śpiewaczkę, pannę Augustę Geisthard, z szkoły śpiewu pana Lange w Kaliszu, o któréj już kilkakrotnie w pismach tutejszych dawały się słyszeć bardzo pochlebne zdania. Koncert środowy usprawiedliwił zupełnie w naszych oczach pochwały udzielane téj młodéj artystce, która jest w swoim rodzaju nader interesującém ziawiskiem.

ANGLIA

Londyn 4 Stycznia.

Królowa i xiąże Albert w najlepszém zdrowiu rozpoczęli rok nowy. Xiąże Walii cierpiał nieco ale już znowu ma się lepiéj. Jutro dwór udaje się z Windsor do Claremont.

Observer donosi że w poniedziałek w obecności lorda kanclerza i w jego mieszkaniu, przyłożoną została wielka pieczęć państwa na traktacie zawartym z Chinami i że takowy następnie oddany został wydziałowi wojny w celu odesłania go do Chin. Pieczęć znajduje się

w srebrnéj puszcze, ale nie mniemają żeby w dobrym stanie dostała się do Chin, ponieważ, doświadczenie nauczyło, że materyał używany na pieczęcie państwa z powodu swojéj miękkości nie może nawet wytrzymać podróży z Londynu do Edymburga. Cały traktat wraz z puszką z pieczęcią zapakowany jest w skrzynce powleczonéj szkarłatnym axamitem.

INDYE WSCHODNIE.

Bombaj 1 *Grudnia.*

Otrzymaliśmy raporta z Afganistanu do 2 Listopada, donoszą one o zniszczeniu Czellalabad i Kabul. Cała okolica między temi dwoma twierdzami, została spustoszoną. W d. 30 Września połączona armia jenerałów Pollock i Nott, zajęła inne stanowisko pod Kabulem, i czekała powrotu dywizyi jenerała Caskel, który przedsięwziął wycieczkę do Kohistanu. Ten korpus w dniu 7 Października połączył się z armią. Wtedy gorliwie przyśpieszono pracę około zniszczenia fortyfikacyi Kabul, które to miasto w przeszłym roku liczyło 60,000 mieszkańców, jest dziś stosem gruzów. W dniu 21 piersza dywizya pod jenerała Pollock, przybyła do Czellalabad, a w dniu 24 przybył tam także jenerał Nott. Nazajutrz bastiony w Czellalabad zostały w powietrze wysadzone, i wszystkie domy również jak po wsiach zamieniono w popiół. W dniu 27 piersza dywizya wkroczyła do Dhakka. Po dwóch atakach które miały miejsce pod Gundamuck i w wąwozie Keiber, armia doszła do Peszawer i puściła się w kierunku do Firospur, gdzie oczekują jéj około Bożego Narodzenia. Skoro wojsko przejdzie przez Indus, postanowiono jak słychać wypuścić na wolność wszystkich jeńców afgańskich. Podług innych doniesień, Dost Mohamed chan i inni znajdujący się w niewoli u anglików oficerowie, otrzymali już wolność.

Bombaj Times zawiera następujące szczegółowe raporta względem tych wypadków:

Gdy piersza dywizya pod dowództwem jenerała Pollock, zniszczyła bazary Kabulu i całe to miasto, wyjąwszy Bala Hisser i cyrkuł Kusilbaszi, w d. 12 Października rozpoczęła ona odwrót i przeszła wąwozy nie będąc atakowaną, ale środek korpusu i tylna straż które następowały po sobie, w odległości jednego lub dwóch dni marszu, były atakowanemi, i miały wielu poległych i ranionych, między temi ostatniemi kilku oficerów. Z powodu braku środków transportowych, musiano ciężkie działa zniszczyć. Kraj na całéj linii marszu został zupełnie zniszczony. Trzy te dywizye doszły do Czellalabad w d. 22 23 i 24 Października, pozostały tam 4 czy 5 dni, i zmieniły także to miasto w stos zwalisk. Marsz przez wąwóz Keiber został wprawdzie odbyty z niezwykłą szybkością, ale nie bez straty w ludziach i pakunkach. Porucznik artyleryi, Christie i chorąży Nicholson polegli.

Bliższe szczegóły walki są w następującym raporcie. W d. 30 Września połączone armie jenerałów Pollock i Nott, obozowały na drugiéj stronie Kabulu, i widocznie oczekiwały tylko powrotu dywizyi wysłanéj do Kohinstanu, aby z nią razem rozpocząć odwrot. Wiele okoliczności w przedmiocie Kabulu, które nam dotąd nie były wiadome, wyszło na jaw w ostatnich trzech tygodniach, musimy przeto raport nasz cofnąć nieco ku dawniejszym wypadkom. Spustoszenia zrządzone w winnicach, ogrodach owocowych i wsiach, w dolinach między Czellalabad i Pela Bolag, tudzież wiadomości o zniszczeniu Ghisni, dały krajowcom powód do wnioskowania, że my mamy zamiar splądrowania i zniszczenia także Kabulu. Dla tego, jak słychać z porady Akbar-Chana, prawie wszyscy mieszkańcy opuścili to miasto, zabrawszy z sobą wszystko co tylko unieść mogli, i tylko Kusilbaszowie pozostali, polegając z ufnością na naszéj przyjaźni. Gdy zbliżaliśmy się do murów Kabulu, nakazano największe umiarkowanie, i jenerał Pollock zabronił najsurowiéj wszelkich czynów osobistéj zemsty i niedozwolił żołnierzom wnijścia przez bramy. Ufni w naszéj opiece mieszkańcy zwolna zaczęli powracać, bazary napełniały się, i nie tylko żywność, ale nawet bydło do naszego obozu. W dniu 24 Września jenerał Caskill z brygadą 4000 ludzi i licznemi działami oblężniczemi, wyruszył do odległéj z tąd o 50 mil angielskich (10 niemieckich), twierdzy Tszarikat w Kohinstanie W d. 29 doszedł on do miasta Jxtalif, na które zaraz uderzył. Urzędowe raporta względem zniszczenia téj twierdzy ograniczają się na opisie operacyi militarnych, które były równie świetnemi jak pomyślnemi. Prywatne listy od naocznych świadków zawierają rozmaite szczegóły. Ixtalif miało zwykle około 15,000 mieszkańców, ale tysiące ich, które uciekały za zbliżeniem się naszém do miasta Kabulu, znalazły tu przyjęcie, a ponieważ i wojsko pobite pod Tesein i Ghisni udało się ku téj stronie utrzymują zatem że w czasie naszego ataku było samych zdolnych do walki ludzi 14.000.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

SZWAJCARYA.

Czytamy w *Courier de Lyon* z dnia 5 b. m. Przed ośmiu dniami miało miejsce usiłowa-

nie buntu w Genewie, ale siła i energia władz i obywateli, którzy połączyli się dla bronienia porządku publicznego, szczęśliwie je uśmierzyła. Skończyło się na krzykach buntowniczych ze strony klubistów, na groźbach zemsty, i kilku kradzieżach popełnionych na osobach pojedynczych. Wichrzyciele chybiwszy celu, składają niespokojności i zakłócenia tego dnia na rachunek obrońców rządu, których zabierali się zwalić, i nic uważając, że sami z sobą niezgadzają się, zapowiadają prawie na oznaczony dzień ponowienie rozruchów. *Głos ludu,* dziennik wydawany prawie w duchu sławnego *Pere Duchesne* w czasie pierwszéj rewolucyi francuzkiéj, przez ludzi godnych zająć miejsce Jakóba Roux, Chaumette i Hebert, zachęca gmin Genewy do wszelkich zamachów, oskarża najznaczniejszych obywateli, przed sądem gminu, i wzywa praw na zniesienie bogactw.

Podobny stan rzeczy zdaje się być zbyt gwałtownym aby mógł trwać długo, i podług wszelkiego podobieństwa musi skończyć się bliskiém przesileniem, którego wypadku nie możemy przepowiedzieć, ale mało bardzo zadziwiliśmy się, otrzymawszy wiadomość z dzienników genewskich, że konsumcya artykułów zbytkowych znacznie się tam zmniejszyła, z szkodą skarbu i klas niższych, które żyją z z wydatków bogatszych, i że nieukontentowanie zajmuje miejsce pomyślności, jaka niedawno jeszczę panowała w tém mieście. Jako miasto uczone, gdzie akademickie nauki uważane są za jednę z głównych gałęzi przemysłu. Genewa może obawiać się blizkiego wyschnięcia tego źródła dochodów, jéj szkoły publiczne, jéj instytuty, jéj pensye przestałyby być uczęszczanemi przez młodzież zagraniczną, jeśliby bezrząd pod najgrubszemi swemi formami, stał się, że tak powiemy, normalnym stanem tego miasta, oddanego na zdobycz kilkuset tyranów najniższego rzędu.

Uważając teraźniejsze położenie polityczne Genewy z innego stanowiska, i niezajmując się zbytnie skutkami, jakie mogą wypłynąć dla Francyi z zamięszań drobnego państwa sąsiedniego, nie możemy jednak zamknąć zupełnie oczu na wypadki jakie dla nas sprowadziła rewolucya, którą propaganda radykalna europejska obudziła przed bramami naszemi. Lada dzień władza, albo raczéj siła materyalna w Genewie, może popaść w takie ręce; że to miasto nadgraniczne stanie się schronieniem, skarbnicą arsenałem i główną kwaterą tych band fakcyonistów wszystkich narodów, które wypowiedziały śmiertelną wojnę porządkowi socyalnemu Europy. Jak w Lutym 1834 roku i z większem podobieństwem powodzenia, kilkuset awanturników politycznych mogłoby przybyć i osadzić się w murach Genewy, aby ztamtąd podać ręce malkontentom sąsiednich krajów, i zgromadzić pod chorągwią powstania tego wszystkiego w Szwajcaryi, Sabaudyi i nasze nadgraniczne departamenty mają najgorszego i nieprzyjaznego porządkowi. To niebezpieczeństwo nie może być uważane za zupełnie przywidziane, wiemy owszém zdobrego źródła, że od początku zawichrzeń w Genewie, żywo zwracano uwagę naszego rządu. Jedynym powodem zaspokojenia się względem obawy nowych niebezpieczeństw, które mogłyby wypaść dla nas ze strony Szwajcaryi, jest to że rząd centralny związku szwajcarskiego przechodzi teraz na dwa lata z Kantonu Bern do Luzern, gdzie stronnictwo konserwacyjne, powróciło do władzy, ale gdzie nic nie przedstawia dostateczuie silnych rękojmi trwałości, podobnież jak w całéj Szwajcaryi. Dziś Kanton Luzern reprezentuje stronnictwo porządku i pokoju, ale jutro może popaść pod jarzmo tych samych demagogów radykalnych, którzy przed 4 laty o mało nie zapalili wojny między Szwajcaryą i Francyą.

SERBIA.

Od granicy tureckiéj 27 Grudnia.

Doniesienia z Belgradu głoszą; że Abraham Petronowicz niebezpiecznie zasłabł, i że Wuksicz bardzo jest niespokojny względem przyszłości Serbii i jéj teraźniejszego rządu. Znajduje się w Serbii wielu emisaryuszów od xięcia Michała, którzy usiłują usposobić lud na jego stronę. Działają oni jak słychać podług wspólnego planu, i szczególniéj skoncentrowali się w okręgu Jagodin, gdzie co chwila spodziewają się wybuchu. To nieustające zagrożenie zaledwie przywróconego pokoju, może niejako usprawiedliwiać wydane niedawno przez rząd serbski postanowienie, ogłaszające prawo wojenne przeciw tym wszystkim, którzyby bez pozwolenia przybyli do Belgradu, lub którzyby w jakibądź sposób udzielali pomoc wichrzycielom.—Że całe to postępowanie w ogóle sprawiło bardzo nieprzyjemne wrażenie w całym kraju i na granicy, to nieulega wątpliwości, ale należy przytém pamiętać; jak bardzo rząd serbski ze wszech stron jest uciśniony, i że jego dalsze istnienie zagrożone jest licznemi niebezpieczeństwami, które tylko przez surowość mogą być odwróconemi. O blizkiém odwołaniu pana Waczensko, ciągle jeszcze utrzymują się pogłoski. Nie którzy stronnicy xięcia Michała, trzymani w więzieniach w Belgradzie, zdo-

łali ujść ztamtąd i przed kilku dniami przybyli do Semlina gdzie uwolniono ich z kajdan, które jeszcze mieli na swoich rękach.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 19 *do dnia* 20 *Stycznia.*

Radzimiński Wincenty ob., z Polski; — Popławska ob., Sartorio Rajmund, Wąsowiczowa Anna hr., z Galicyi.

Wyjechali z Krakowa.

Zielinski Jakób, Chodylska Julia ob., Niemojewska Helena ob., Cieslińska Jadwiga ob., Kałuski Bolesław ob., Sternberg Izabella ob., do Polski; — Wunsch Ferdynand, do Pruss.

Doniesienia Urzędowe.

Nro 57.

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI.
W SENACIE RZĄDZĄCYM
Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Podaje do powszechnéj wiadomości, że w myśl uchwały Senatu Rządzącego z dnia 28 Grudnia 1842 r. Nr. 6802 odbędzie się w biórach Wydziału licytacya *in minus* przez sekretne opieczętowane deklaracye (które na ręce Senatora prezydującego w Wydziale do dnia 31 b. m. i r. składane być mają) na przedsiębiorstwo dowozu materyałów do fabryk skarbowych przez lat trzy to jest od dnia 1 b. m. i r. do dnia ostatniego Grudnia 1845 r., ceny dowozu każdego materyału jako *praetium liciti* ustanowione, w Dzienniku Rządowym w końcu niniejszego obwieszczenia zamieszczone, również i w biórach Wydziału wraz z warunkami dostawy przejrzanemi być mogą, według których odstąpienie procentu na korzyść skarbu, od przypadającéj tygodniową należytości bez względnie na rodzaj odstawy w deklaracyi stósownie do wzoru poniżéj zamieszczonego wypisane być winny, deklaranci na *vadium* złożyć winni w kassie głownéj zł. 1500 którego złożenia dowód powinien być na wierzchu opieczętowanéj deklaracyi poświadczony.

Wzór do deklaracyi.

Na skutek obwieszczenia przez Wydział S. W. i P. w dniu 7 Stycznia r. b. Nr. 57 w Dzienniku Rządowym uczynionego, oświadczam niniejszą deklaracyą, jako obowięznje się dowozić materyały do fabryk Rządowych przez lat trzy poczynając od dnia 1 Stycznia 1843 r. do ostatniego Grudnia 1845 r., a to w zastósowaniu się zupełném do warunków licytacy przezemnie przejrzanych i dokładnie zrozumianych, odstępując na korzyść skarbu od należytości przypadającéj mi za furmanki według cen do licytacyi podanych, bez względu na rodzai ich użycia procent.) tu wyrazić literami jakj procent odstępnje, zaświadczenie kassy głównéji jako *vadium* złożyłem znajduje się na niniejszéj deklaracyi zamieszczone o którego zwrot upraszam w razie nieutrzymania się; nakoniec wypisze deklarant datę, imie, nazwisko i miejsce zamieszkania. Ostrzega się z resztą, iż deklaracya winna być napisaną wyraźnie bez przekreśleń warónków lub zastrzeżeń, i aby na wierzchu deklaracyi opieczętowanéj napisanem było, »deklaracya do licytacyi na dowóz materyałów do fabryk rządowych stósownie do obwieszczenia przez Wydział S. W. i P. do L. 57 w Dzienniku Rządowym uczynionego, obok czego ma się mieścić poświadczenie kassy głównéj ze złożonego *vadium.*

Kraków dnia 7 Stycznia 1843 r.

Senator Prezydujący
SZPOR.
Referendarz L. *Wolff.*